

Realizácia sanačných prác na nelegálnych skládkach v obci Kružlová

relevantná štúdia

Vypracoval:
Východoslovenský región n. o.

V Prešove
Marec 2017

Obsah

1. Opis navrhovaného projektu a jeho aktivít.....	2
2. Súlad navrhovaných aktivít projektu so schváleným odpadového hospodárstva a inými dokumentami medzinárodného, národného, regionálneho alebo miestneho významu	7
3. Opis budúceho využitia územia a opatrenia na elimináciu vzniku miest s nezákonne umiestneným odpadom v budúcnosti	9
4. Prínosy projektu, najmä dopad na ďalší rozvoj regiónu, zlepšenie životných podmienok obyvateľov, ekonomické, sociálne a iné prínosy	10
5. Zdôvodnenie účelnosti projektu z hľadiska jeho environmentálneho významu a súladu s prioritami a cieľmi štátnej environmentálnej politiky:.....	10
6. Katastrálne mapy miest s nezákonne uloženým odpadom, situačné výkresy	11-16

1. Opis navrhovaného projektu a jeho aktivít

V katastri obce Kružlová, v intraviláne obce sa nachádzajú tri miesta s nezákonne umiestneným odpadom.

Čierne skládky na parcelách **KN-C 1119 kde sa nachádza 450ton odpadu, KN-C 1451 kde je momentálne 50ton odpadu a KN-C 1908 kde je cca 40ton rôznych odpadov** sú rozlohovo väčšie s rozlohou znečistenej plochy . Tieto skládky predstavujú ekologickú záťaž a značné riziko pre lesný ekosystém, ako aj pre obyvateľov obce, keďže presakujúca zrážková voda z odpadov splavuje nečistoty do pôdy, vďaka čomu hrozí jej zamorenie, ako aj zamorenie spodných vôd. V lese sa tiež nachádza viacero prírodných studničiek s vodou, ktoré sú rovnako ohrozené existenciou týchto skládok. Rovnako tu hrozí zamorenie spodných vôd a pôdy, keďže zrážková voda splavuje nečistoty z odpadov smerom na ornú pôdu, na ktorej sa pestujú poľnohospodárske plodiny, a to najmä obilniny a zemiaky.

Všetky tri skládky spôsobujú zvýšenú prašnosť a zápach znepríjemňujúci život obyvateľov, v blízkosti ornej pôdy sa prejavuje znečistením pestovaných poľnohospodárskych plodín.

Tieto skládky spôsobujú ekologickú ujmu pre obec, znečistenie pôdy, vody a ovzdušia, značne tiež znižujú kvalitu života obyvateľov, a to tak po zdravotnej, ako i estetickej stránke.

Lokalizácia a hmotnosť nelegálne umiestneného odpadu:

Parcela číslo:	Hmotnosť nelegálne umiestneného odpadu:
KN-C 1119	450 ton
KN-C 1451	50 ton
KN-C 1908	40 ton
Spolu:	540 ton

Obr. 1 - 6 Nelegálne skládky odpadu v katastri obce Kružlová

Táto ekologická ujma je znásobená faktom, že na územie obce zasahuje **Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina** vymedzenom v rámci Sústavy chránených území členských krajín EÚ NATURA 2000, kód územia SKCHVU011. V rámci navrhovaných opatrení zameraných na ochranu chránených vtáčích území je okrem iného uvedené: „Revitalizácia starých záťaží (napríklad opustené ťažbové priestory, odkaliská, haldy, výsypky, odvaly, skládky)“. Rovnako v zozname činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v týchto chránených územiach, sú uvedené skládky odpadu, pričom nie je špecifikované, či ide o legálne, alebo nelegálne skládky. V tejto súvislosti je však možné uviesť, že ak už aj legálne skládky odpadu sú považované za ekologickú záťaž pre chránené územia, nelegálne skládky odpadu túto ekologickú záťaž niekoľkonásobne zvyšujú.

Hlavným cieľom predkladaného **projektu** je preto **odstránenie nelegálnych skládok a úprava predmetných území do pôvodného stavu.**

Sanáciou skládok chce obec prispieť k trvalo udržateľnému zlepšeniu životného prostredia v Kružlovej a tiež zabrániť ďalšiemu nelegálnemu vývozu tuhého komunálneho i stavebného odpadu.

Medzi **navrhované aktivity projektu** v rámci sanácie všetkých troch skládok preto patria nasledujúce činnosti:

- **zber odpadu:**
 - odkrytie nahromadeného odpadu prekrytého zeminou pomocou nakladača resp. mechanizmu
 - odťaženie nasýpaného odpadu z ťažko dostupného svahu pomocou mechanizmu
 - nakládka nahromadeného zmiešaného a veľkoobjemového odpadu nakladačom do pristavených vozidiel.
- Následne je plánovaný **odvoz odpadu** do miesta zhromažďovania a zneškodňovania odpadu poskytovateľa týchto činností.
- Na tomto mieste bude prebiehať **vytriedenie a zhodnotenie odpadu**, a to prostredníctvom týchto pod aktivít:
 - separácia odpadov do jednotlivých tried,
 - zlisovanie/úprava časti vyseparovaného odpadu za účelom jeho zhodnotenia,
 - podrvenie/úprava časti vyseparovaného odpadu za účelom jeho zhodnotenia,
 - uloženie upraveného podrveného odpadu do vriec určených na prepravu,
 - následná preprava upraveného odpadu a jeho príprava na použitie ako tuhé alternatívne palivo.
- Zvyšný nespracovateľný odpad bude **uložený a zneškodnený** na riadenej skládke odpadov.
- Následne je plánovaná **sanácia a rekultivácia dotknutého územia**, na ktorom sa nachádzal nelegálne umiestnený odpad, **do pôvodného stavu** úpravou terénu pomocou stavebnej mechanizácie. Táto rekultivácia bude zabezpečená prostredníctvom zemných prác na vyrovnanie terénu a plošnú úpravu terénu - zarovnanie nerovností, odstránenie kusového odpadu, nevyhovujúcich častí, plánovaný je aj zásyp zhutnených jám, šachiet, rýh alebo zárezov okolo objektov. Potom sa plánuje navezenie zeminy, pričom terénne úpravy budú prebiehať tak, aby okolitá pôvodná vegetácia zostala zachovaná. Po navezení zeminy je plánované na obidvoch parcelách založiť lúčny trávnik výsevom ďatelino trávy, jeho ošetrovanie a uvalcovanie.

Odstránenie nelegálnych skládok prispeje k zásadnému skultúrnemu životného prostredia v obci, k likvidácii environmentálnej záťaže, ako aj k odbremeneniu prostredia od tuhých komunálnych odpadov. Pre obec však bude možné tieto aktivity vykonať len v prípade získania potrebnej podpory formou dotácie z Environmentálneho fondu.

Všetky uvedené aktivity budú zabezpečené prostredníctvom zmluvného vzťahu s oprávneným subjektom na nakladanie s odpadmi vybratým na základe verejného obstarávania.

2. Súlad navrhovaných aktivít projektu so schválením odpadového hospodárstva a inými dokumentmi medzinárodného, národného, regionálneho alebo miestneho významu

Predkladaný projekt je v súlade s predmetnými strategickými dokumentmi na medzinárodnej, národnej, regionálnej i miestnej úrovni.

Na medzinárodnej úrovni je navrhovaný projekt v súlade so **Siedmym všeobecným environmentálnym akčným programom Únie do roku 2020 (7th EAP – The new general Union Environment Action Programme to 2020)**. Program definuje tri prioritné oblasti, ktoré sú zamerané na dosiahnutie cieľa, ktorým je „chrániť prírodu a zlepšiť ekologickú odolnosť, podporiť nízkouhlíkový rast efektívne využívajúci zdroje a zmierniť hrozby pre ľudské zdravie a blahobyť“ (s. 2).

Predkladaný projekt prispeje k naplneniu tohto hlavného cieľa a je v priamom súlade s prvou a treťou prioritnou oblasťou:

„1. Prvá oblasť činností sa zameriava na **prírodný kapitál**, počnúc úrodnou pôdou, produktívnym pôdnym fondom a moriami až po pitnú vodu a čistý vzduch, a zároveň na biodiverzitu, ktorá ho podporuje.“

„3. Tretia kľúčová oblasť činností zahŕňa **problémy ohrozujúce ľudské zdravie a blahobyť**, napríklad znečistenie ovzdušia a vody...“ (s. 2).

Rovnako je navrhovaný projekt v súlade so **Siedmym environmentálnym akčným programom Únie do roku 2020 s podtitulom „Dobrý život v rámci možností našej planéty“ (7th EAP Living well, within the limits of our planet)**, podľa ktorého sa bude v nasledujúcich štyroch rokoch riadiť politika EÚ v oblasti ochrany životného prostredia a klímy. Program je súčasťou dlhodobej vízie a stratégie smerovania EÚ v oblasti ochrany životného prostredia a klímy do roku 2050. Kľúčovou črtou programu je ochrana a zlepšovanie prírodného kapitálu, podpora lepšieho využívania dnešných zdrojov a urýchlený prechod na nízko-uhlíkové hospodárstvo. Program má podporiť trvalo udržateľný rast, vytváranie nových pracovných príležitostí a vytvoriť tak z EÚ zdravšie a lepšie miesto pre život.

Na národnej úrovni je projekt v súlade s **Programom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020**, ktorého hlavným cieľom je „**minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie**, ako aj zásadnejšie presadzovanie a dodržiavanie záväznej hierarchie odpadového hospodárstva za účelom zvýšenia recyklácie odpadov predovšetkým pre oblasť komunálnych odpadov, stavebných odpadov a odpadov z demolácií v zmysle § 6 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej zákon o odpadoch) a článku 4 Smernice Európskeho parlamentu a rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc zamerané na:

- a) predchádzanie vzniku,
- b) príprava na opätovné použitie,
- c) **recyklácia**,
- d) **iné zhodnocovanie, napr. energetické zhodnocovanie,**
- e) **zneškodňovanie**“

V prípade realizácie predkladaného projektu dôjde ku značnej minimalizácii vyššie uvedených negatívnych účinkov vzniku a nakladania s nelegálne umiestnenými odpadmi a v rámci uvedenej praktickej hierarchie odpadového hospodárstva pôjde o recykláciu, energetické zhodnotenie, ako aj zneškodňovanie týchto nelegálne umiestnených odpadov.

Rovnako jednou zo štyroch priorít Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží pre nasledovné obdobie je **„Zabezpečiť postupné odstraňovanie environmentálnych záťaží a znižovanie rizík z nich vyplývajúcich.“**

Na dosiahnutie stanovených priorít bolo definovaných päť cieľov, pričom jedným z nich je práve **„Sanácia environmentálnych záťaží“**.

Realizáciou navrhovaného projektu sa prispeje k naplneniu uvedenej priority a cieľa.

Rovnako na regionálnej úrovni je projekt v súlade s **Programom odpadového hospodárstva Prešovského kraja na roky 2016 – 2020**, ktorého hlavné a strategické ciele sú totožné s cieľmi Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020. Predkladaný projekt teda prispeje k naplneniu hlavného cieľa, ktorým je **„minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie**, ako aj zásadnejšie presadzovanie a dodržiavanie záväznej hierarchie odpadového hospodárstva za účelom zvýšenia recyklácie odpadov predovšetkým pre oblasť komunálnych odpadov, stavebných odpadov a odpadov z demolácií v zmysle § 6 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej zákon o odpadoch) a článku 4 Smernice Európskeho parlamentu a rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc zamerané na:

- a) predchádzanie vzniku,
- b) príprava na opätovné použitie,
- c) **recyklácia**,
- d) **iné zhodnocovanie, napr. energetické zhodnocovanie,**
- e) **zneškodňovanie**“

Ďalej je projekt v súlade s **Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020**, ktorý obsahuje najmä zoznam opatrení, odporúčaných aktivít a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja kraja. Pod špecifickým cieľom 3. **Ochrana životného prostredia a zdravia človeka a efektívnejšie využívanie prírodných zdrojov pre zabezpečenie udržateľného rozvoja územia** v rámci tejto prioritnej oblasti je určené opatrenie 1.4, ktoré určuje efektívne nakladať s odpadmi a podporovať ich druhotné využitie; predchádzať zhoršovaniu stavu životného prostredia a vzniku odpadu; podporovať vedu a výskum pre získavanie nových poznatkov pre zlepšenie životného prostredia a vývoj technológií.

Navrhovaný projekt prispeje k naplneniu týchto strategických zámerov a opatrení.

Na miestnej úrovni je predkladaný projekt v súlade s **Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kružlová, ktorý bol schválený v roku 2015**. Na s. 29, v rámci kapitoly 2.10 Životné prostredie, je deklarované, že obec plánuje prispieť k zníženiu znečisťovania životného prostredia.

Na s. 22, v rámci kapitoly 2.10 Životné prostredie, je deklarované, že **obec plánuje prispieť k zníženiu znečisťovania životného prostredia**. Medzi slabými stránkami v analýze SWOT na s. 27 je tiež medzi slabými stránkami obce v oblasti životného prostredia uvedené nízke ekologické povedomie občanov a cieľom 2.1 na s. 34 je zvýšiť toto ekologické povedomie občanov.

Realizáciou aktivít projektu a informovaním občanov o týchto aktivitách prostredníctvom miestneho rozhlasu, internetovej stránky, informačnej tabule na obecnom úrade, kde okrem informácií o projekte bude zverejnená aj výzva na spoluprácu zodpovedných obyvateľov s obecným úradom a s políciou prípade podozrenia o opätovné nelegálne vyvážanie odpadu, sa prispeje k eliminácii tejto slabej stránky a k naplneniu tohto cieľa.

3. Opis budúceho využitia územia a opatrenia na elimináciu vzniku miest s nezákonne umiestneným odpadom v budúcnosti

Ako sme uviedli vyššie, na všetkých šiestich parcelách, na ktorých sa nachádza miesto s nezákonne umiestneným odpadom, sa následne po zbere, odvoze a uložení odpadu na legálnu skládku plánuje navezenie zeminy a založenie lúčneho trávniky výsevom ďatelinotrávy, jeho ošetrovanie a uvalcovanie.

Na parcelách sa uvažuje v horizonte približne piatich rokov od ukončenia projektu so začatím pestovania poľnohospodárskych plodín, pričom v prvých dvoch až troch rokoch pestovania plodín sa plánuje pestovanie krmovín, a to najmä zemiakov a cukrovej repy. Následne, v závislosti od aktuálne dosiahnutej kvality revitalizovanej pôdy, sa plánuje začať s pestovaním obilnín, najmä pšenice, jačmeňa, kukurice a raže, ako aj s pestovaním zemiakov.

Dané miesta budú teda využívané ako voľné prírodne dostupné oblasti, budú udržiavané pravidelným čistením a kosením, čím sa prispeje k trvalo udržateľnému životnému prostrediu v obci.

Pravidelnú údržbu – čistenie a kosenie týchto miest, ako aj pestovanie poľnohospodárskych plodín, bude obec zabezpečovať z vlastných zdrojov.

Čo sa týka opatrení na elimináciu vzniku miest s nezákonne umiestneným odpadom v budúcnosti, obec plánuje informovať obyvateľov o realizácii predkladaného projektu prostredníctvom obecného rozhlasu, pričom obyvatelia budú prostredníctvom rozhlasu tiež vyzvaní na spoluprácu s obecným úradom a s políciou, aby v prípade podozrenia na pokusy o opätovné nelegálne vyvážanie odpadov o tom bezodkladne informovali pracovníkov obecného úradu alebo políciu.

Informácia o realizácii projektu spolu s výzvou zodpovedných obyvateľov na spoluprácu pri predchádzaní vzniku miest s nelegálne umiestneným odpadom bude rovnako uvedená na internetovej stránke obce a na informačnej tabuli obecného úradu.

4. Prínosy projektu, najmä dopad na ďalší rozvoj regiónu, zlepšenie životných podmienok obyvateľov, ekonomické, sociálne a iné prínosy

Odstránenie nelegálnych skládok realizáciou navrhovaného projektu prispeje k zásadnému **zlepšeniu životných podmienok obyvateľov**, ku skultúrnemu životnému prostrediu v obci, k likvidácii environmentálnej záťaže, ako aj k odbremeneniu prostredia od tuhých komunálnych odpadov. Obyvatelia obce budú odbremenení nie len od zápachu zo skládok, ale tiež od rizika ohrozenia zdravia.

Z hľadiska **sociálnych prínosov** sa prispeje k vyššej spokojnosti obyvateľov s prostredím, v ktorom žijú, k tvorbe netoxického životného prostredia, k predchádzaniu ohrozovania zdravia obyvateľov a ich blahobytu.

Tieto faktory sú značne dôležité aj z **ekonomického hľadiska**, keďže zdravie obyvateľov je jednou zo základných podmienok ich primeranej ekonomickej aktivity, štúdia či celoživotného vzdelávania.

Všetky uvedené prínosy realizácie projektu spolu prispievajú k zabezpečeniu **trvalo udržateľného rozvoja** obce, ako aj príslušného regiónu.

5. Zdôvodnenie účelnosti projektu z hľadiska jeho environmentálneho významu a súladu s prioritami a cieľmi štátnej environmentálnej politiky:

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, **environmentálny význam navrhovaného projektu je značný**, realizáciou projektu sa prispeje k tvorbe ekologickej stability krajiny, bude odstránená podstatná ekologická záťaž, prírodné prostredie bude odbremenené od zdroja znečistenia v podobe nelegálnych skládok odpadov.

Projekt je v súlade s prioritami a cieľmi štátnej environmentálnej politiky.

V rámci **priorít** je projekt v súlade s týmito prioritami:

- **pomoc zaostalým a nezamestnanosťou výrazne postihnutým regiónom a mestám v riešení problémov ich životného prostredia**, vrátane zastavenia z toho vyplývajúcich devastáčnych procesov, okrem toho osobitne deviatim ohrozeným oblastiam s výrazne narušeným prostredím;
- **revitalizovanie mestskej a vidieckej krajiny**, najmä jej oživenie tam, kde už boli eliminované zdroje a faktory poškodzujúce životné prostredie.

V rámci **cieľov** je projekt v súlade najmä s nasledujúcimi:

V rámci SEKTORA C – ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO:

2. Zvýhodnením a zavedením separovaného zberu druhotných surovín, s predpokladom zníženia množstva komunálnych odpadov, minimalizovanie negatívneho vplyvu odpadov **a zabezpečenie ich maximálneho zhodnotenia vo forme druhotných surovín.**

4. **Zneškodňovanie komunálnych odpadov na skládkach, ktoré vyhovujú technickým podmienkam a neohrozujú životné prostredie**

7. Systematická **sanácia a rekultivácia priestorov skládok odpadov ohrozujúcich životné prostredie** a zníženie znečistenia životného prostredia na prípustnú mieru v regiónoch a postupne v celej SR.

Projekt je tiež v súlade so **zásadami štátnej environmentálnej politiky**, predovšetkým s nižšie uvedenými:

1. preferovanie preventívnych opatrení nad nápravnými, prenesenie ťažiska z odstraňovania následkov poškodzovania životného prostredia na **odstraňovanie jeho**

príčin, čo si vyžiada zmenu prístupov vo všetkých odvetviach i zaužívaného spôsobu života spoločnosti

3. chápanie riešenia environmentálnych problémov ako riešenia ekonomických problémov spoločnosti; stav životného prostredia je odrazom ekonomiky a opačne

5. riešenie problémov životného prostredia komplexne pri **systemovom odstraňovaní synergického pôsobenia vzniknutých i vznikajúcich znečisťujúcich látok a ostatných negatívnych faktorov**; napriek potrebám parciálneho riešenia problémov životného prostredia uvedomenie si ich prepojenia a závislosti v priestore a v čase, ich miesta v mozaike vytvárajúcej celkový obraz životného prostredia Slovenskej republiky;

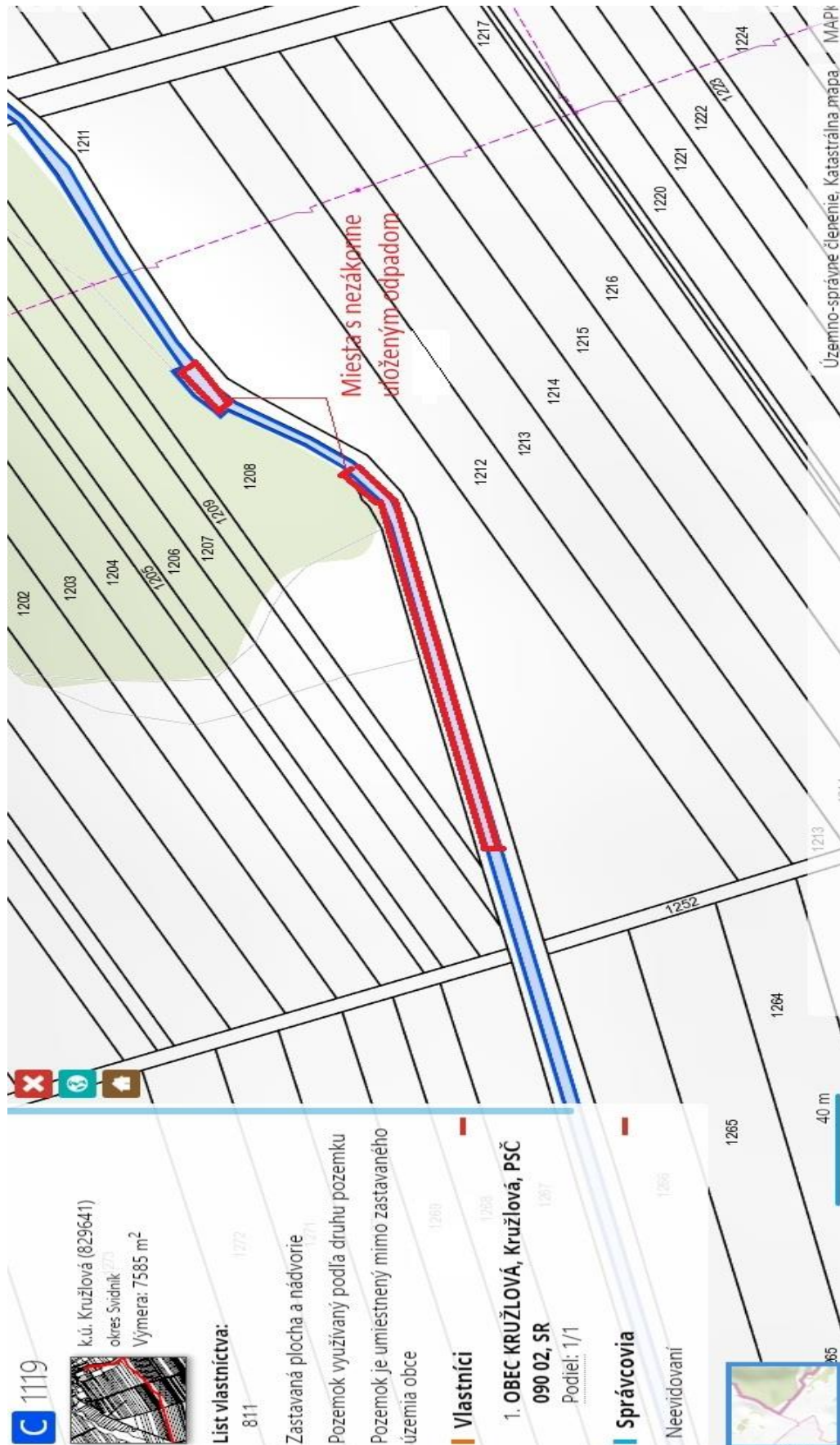
8. považovanie starostlivosti o životné prostredie za jednu zo základných podmienok zastavenia nepriaznivého trendu vývoja zdravotného stavu obyvateľstva; dôslednou prevenciou znižovanie nárokov na terapiu.

6. Katastrálne mapy miest s nezákonne umiestneným odpadom, situačné výkresy:

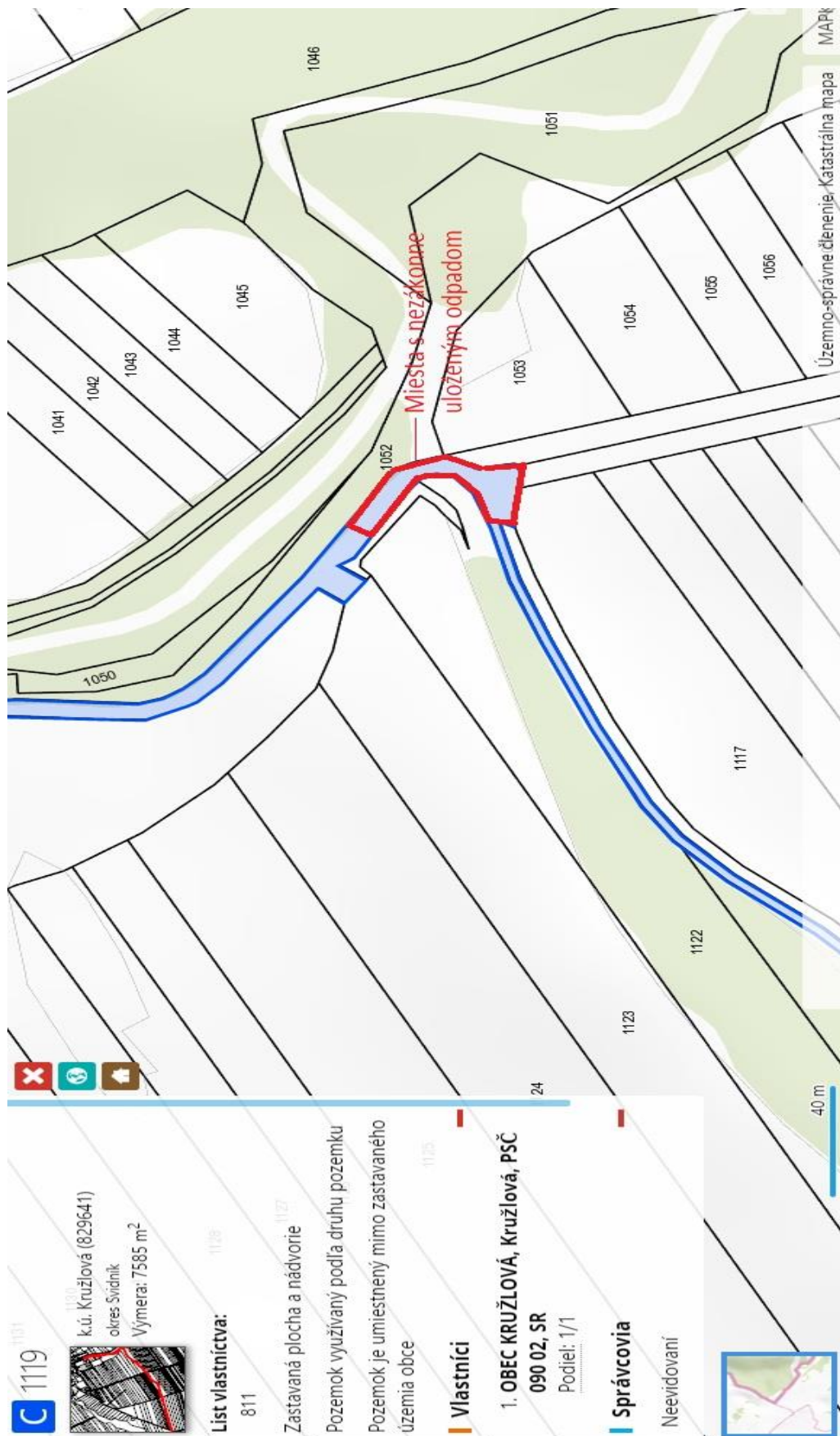
Katastrálna mapa obec Kružlová – celková situácia:

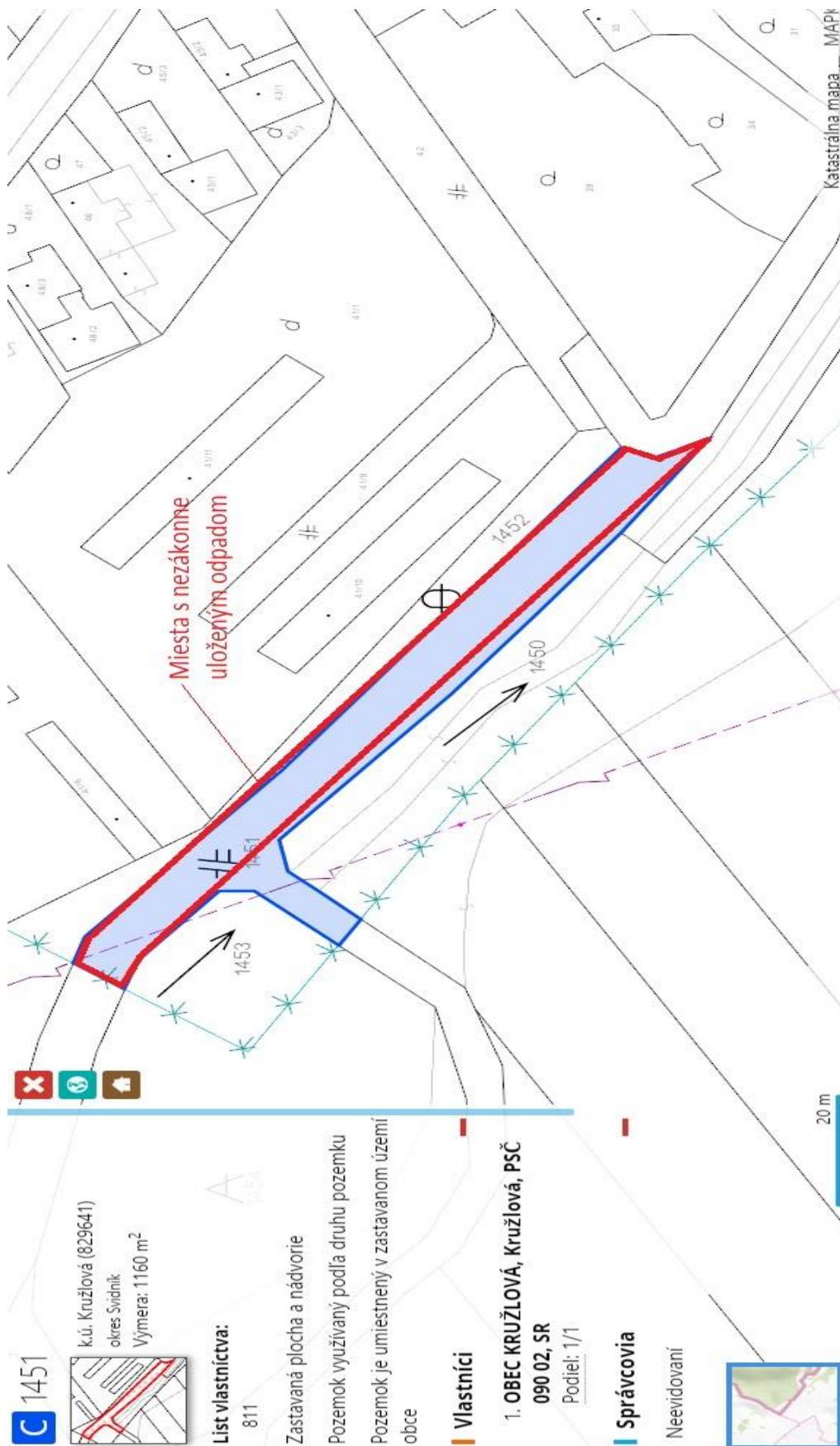
Katastrálna mapa obec Kružlová – nezákonne umiestnený odpad na parcele č. KN-C 1119

Katastrálna mapa obec Kružlová – nezákonne umiestnený odpad na parcele č. KN-C 1119 lokalita 2

Katastrálna mapa obec Kružlová – nezákonne umiestnený odpad na parcele č. KN-C 1451

Katastrálna mapa obec Kružlová – nezákonne umiestnený odpad na parcele č. KN-C 1908

